

2.7 Trh práce

Vstupujúce údaje sa v mnohých porovnaniach vzťahujú na viacero priestorových vymedzení. Snahou je priniesť komplexnejší pohľad na riešenú problematiku trhu práce v regióne Horný Liptov a ozrejmiť širšie nadregionálne súvislosti. Uvedené údaje slúžia ako vstup na ďalšie spracovanie analytických častí PHSR jednotlivých obcí. Úvodné časti podkapitol sú venované kontextu Žilinského samosprávneho kraja, v niektorých prípadoch okresu Liptovský Mikuláš a postupne prechádzajú do súvislostí referenčného územia MAS. Nie všetky ukazovatele je možné sledovať na úrovni obcí, nakoľko sú nedostupné relevantné údaje. Analýza trhu práce je úzko spätá s demografickými vývojovými trendmi, oblasťou školstva, ale aj sociálnou a ekonomickou oblasťou v sledovanom území. Preto berieme do úvahy aj tieto skutočnosti.

2.7.1 Ekonomická aktivita obyvateľstva a trh práce

Na území Horného Liptova môžeme sledovať rastúcu tendenciu počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Počíta sa so zvyšovaním ekonomickej aktivity starších ľudí, ku ktorému prispeje nedostatok mladšej pracovnej sily v dôsledku klesajúcej pôrodnosti. Dôležitú úlohu môže zohrať migrácia, ktorá je v regióne významnejšia ako prirodzený prírastok. Pokračujúci pokles ekonomickej aktivity mladých spôsobuje kladenie vyššieho dôrazu na vzdelanie.

Priemerný počet ekonomicky aktívnych obyvateľov Žilinského kraja medziročne vzrastá s miernym poklesom v roku 2020, zapríčinenom najmä dôsledkami koronakrízy. V mladšom veku ovplyvňuje mieru ekonomickej aktivity najmä príprava na povolanie, v staršom nastavenie hranice pre vek odchodu do starobného dôchodku a v prípade zamestnanosti aj ekonomická situácia. Zvyšovanie počtu ekonomicky aktívnych pozorujeme najmä vo vekovej kategórii 55+. Najmarkantnejší pokles je v mladej vekovej kategórii od 15 – 24 rokov. Pri ostatných vekových kategóriách je ekonomická aktivita obyvateľstva stabilná.

Tabuľka 1 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo, pracujúci, nezamestnaní podľa veku (údaje v tisícoch, výberové zisťovanie pracovných síl).
Zdroj: ŠÚ SR

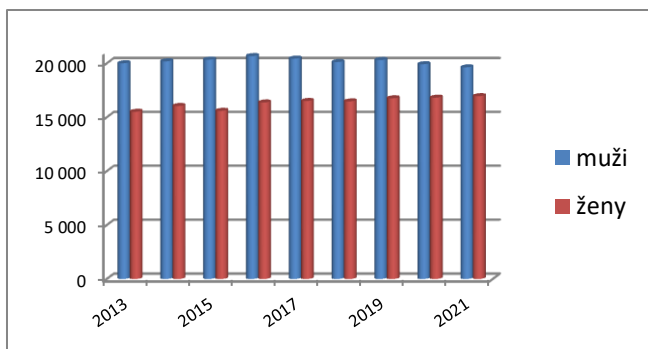
Ukazovateľ		Ekonomicky aktívne obyvateľstvo*						Pracujúci						Nezamestnaní					
		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Žilinský kraj	15-24	30	26	22	20	21	20	26	22	21	17	18	17	4	4	2	3	3	3
	25-34	84	87	83	83	87	85	79	81	78	78	81	80	6	6	5	5	5	5
	35-44	98	96	100	98	98	101	93	93	97	92	95	99	5	3	3	5	3	2
	45-54	82	84	86	85	85	89	76	80	82	82	82	87	6	4	4	4	3	3
	55+	49	52	55	55	60	61	47	50	53	53	58	59	3	2	2	2	3	1
	Spolu	343	345	346	342	351	356	320	326	331	323	334	342	23	19	16	19	17	14

*Ekonomicky aktívne obyvateľstvo sú osoby vo veku od 15 rokov, ktoré patria medzi pracujúcich v civilnom sektore, nezamestnaných alebo príslušníkov ozbrojených zložiek.

V kontexte okresu Liptovský Mikuláš zaznamenávame do roku 2020 mierny nárast počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov z 35 526 v roku 2013 na 36 746, čo je asi 3,3 %. Podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov v okrese len mierne stúpa z 49% na 51%.

Tabuľka 2 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo v okrese Liptovský Mikuláš podľa pohlavia. Zdroj: ŠÚ SR

Ukazovateľ		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
okres Liptovský Mikuláš	muži	20 013	20 192	20 347	20 681	20 445	20 129	20 314	19 925	19 631
	ženy	15 513	16 053	15 600	16 377	16 513	16 475	16 762	16 821	16 959
	spolu	35 526	36 245	35 947	37 058	36 958	36 604	37 076	36 746	36 590

Ekonomická aktivita aj zamestnanosť žien je v porovnaní s mužmi dlhodobo nižšia. Rozdiely spôsobujú najmä povinnosti súvisiace s rodinným životom.

Tabuľka 3 Index ekonomického zaťaženia obyvateľstva (v %). Zdroj: ŠÚ SR.

Obec, mesto	Index ekonomického zaťaženia osôb (Percento)			
	2013	2017	2021	nárast v %
Beňadiková	31,28	32,29	37,28	6
Hybe	47,17	52,59	55,96	9
Jakubovany	42,25	44,09	44,27	2
Jamník	46,15	50,17	51,25	5
Konská	40,52	52,14	60,00	19
Kráľova Lehota	36,95	41,83	51,27	14
Liptovská Kokava	44,41	50,70	56,85	12
Liptovská Porúbka	43,00	44,70	43,11	0
Liptovský Hrádok	39,57	47,06	53,56	14
Liptovský Ján	51,38	59,70	57,47	6
Liptovský Ondrej	38,37	39,55	41,48	3
Liptovský Peter	27,87	32,94	49,49	22
Malužiná	39,58	37,71	45,28	6
Nižná Boca	40,35	46,85	61,05	21
Podtureň	33,59	36,08	39,23	6
Pribylina	45,25	52,42	55,65	10
Smrečany	41,19	42,27	46,85	6
Uhorská Ves	48,58	60,53	61,76	13
Vavrišovo	46,90	50,22	53,29	6
Vážec	47,12	49,72	51,89	5
Veterná Poruba	49,41	54,07	48,78	-1
Vyšná Boca	44,44	50,72	71,43	27
Východná	39,70	41,19	44,36	5
Závažná Poruba	52,20	52,86	57,20	5
Žiar	43,56	48,36	60,34	17

Index ekonomického zaťaženia: Počet osôb v predproduktívnom (0-14) a poproduktívnom veku (65+) k osobám v produktívnom veku (15-64). V SR sa počíta s poproduktívnym vekom 60+ pre mužov, 55+ pre ženy, najčastejšie 65+ pre obidve pohlavia.

Z tabuľky vyplýva, že v roku 2013 sa rozmedzie indexu pohybovalo medzi 40–50%, čo predstavovalo prevahu ekonomicky aktívneho obyvateľstva nad ekonomicky neaktívnou vekovou kategóriou. **Od roku 2013 však vo viacerých obciach zaznamenávame nárast ekonomicky neaktívnej vekovej**

kategórie a závislej od ekonomicky aktívnej – rozmedzie indexu 50–72%. Z hľadiska ekonomického je preto nutné sústrediť väčšiu pozornosť na pracujúcich ľudí a vytvoriť im možnosti zamestnania, resp. dochádzky do zamestnania v rámci regiónu a podporiť ich možnosti bývania vo vidieckych oblastiach.

2.7.2 Ekonomická aktivita obyvateľstva a dochádzka za prácou

Takmer 90 % ekonomicky aktívneho obyvateľstva Žilinského kraja dochádza za prácou mimo svojho bydliska, čo je v porovnaní s rokom 2011 o 10% viac. Na úrovni okresu je to 84% ekonomicky aktívneho obyvateľstva, čo predstavuje nárast o 4%. Vo všeobecnosti je viac ekonomicky aktívnych mužov ako žien, tých je v priemere 47 % z celkového počtu (o 3% viac ako v roku 2011).

Podľa údajov SODB 2021 v Žilinskom kraji dochádza za prácou mimo svojho bydliska 304 909 ekonomicky aktívnych obyvateľov z celkového počtu 338 970 EAO, čo je takmer 90%. V okrese Liptovský Mikuláš odchádza za prácou 84% obyvateľov. V obidvoch prípadoch je to za posledných desať rokov nárast.

V nasledujúcej tabuľke sme vyčlenili odvetia ekonomickej činnosti a ich pracovné zastúpenie oboma pohlaviami. Vo všeobecnosti ekonomická aktivita mužov dlhodobo prevláda, najmä z dôvodu povinností žien súvisiacich s rodinným životom. Stále sú však odvetvia, ktoré majú zjavne silnejšie ženské zastúpenie (verejná správa, vzdelávanie, zdravotníctvo, sociálna práca).

Tabuľka 4 Porovnanie počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva vo vybraných odvetviach a dochádzky za prácou v Žilinskom kraji a okrese Liptovský Mikuláš (SODB 1.1.2021). Zdroj: SODB 2021.

Odvetvie ekonomickej činnosti	Ekonomicky aktívne osoby					
	Žilinský kraj			Okres Liptovský Mikuláš		
	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu
Poľnohospodárstvo, lesníctvo	5 002	1 470	6 472	1 149	446	1 595
Ťažba	227	59	286	35	21	56
Priemyselná výroba	40 645	20 190	60 835	4 055	2 259	6 314
Dodávka elektriny, plynu	1 509	564	2 073	128	30	158
Dodávka vody; ČOV, odpady	2 035	552	2 587	347	90	437
Stavebníctvo	26 760	2 042	28 802	1 596	187	1 783
Veľkoobchod a maloobchod	18 409	20 856	39 265	2 300	2 509	4 809
Doprava a skladovanie	10 254	4 427	14 681	972	358	1 330
Ubytovacie a stravovacie služby	2 736	4 241	6 977	773	1 085	1 858
Informácie a komunikácia	4 727	2 383	7 110	511	196	707
Finančné a poisťovacie činnosti	939	2 315	3 254	103	286	389
Nehnuteľnosti	1 293	1 191	2 484	228	212	440
Odborné, vedecké činnosti	5 949	5 067	11 016	709	705	1 414
Administratíva	4 370	3 740	8 110	578	532	1 110
Verejná správa	5 873	8 959	14 832	868	1 210	2 078
Vzdelávanie	3 103	14 359	17 462	506	1 748	2 254
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	2 490	13 166	15 656	341	1 522	1 863
Umenie a zábava	1 547	1 834	3 381	492	473	965
Ostatné	45 748	47 939	93 687	2 917	2 914	5 831
SPOLU	183 616	155 354	338 970	18 608	16 783	35 391
Dochádzka do zamestnania	167 877	137 032	304 909	15 886	13 835	29 721

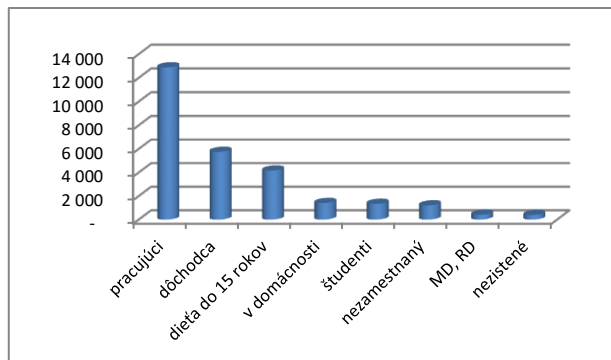
Tabuľka 5 Počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva a dochádzka za prácou v obciach Horného Liptova k 1.1.2021. Zdroj: SODB 2021

Obec	Ekonomicky aktívne osoby k 1.1.2021					rok 2011
	muži	ženy	spolu	z toho dochádza do zamestnania		
Beňadiková	158	102	260	224	86%	73%
Hybe	366	268	634	511	81%	84%
Jakubovany	109	82	191	156	82%	83%
Jamník	118	94	212	190	90%	89%
Konská	61	42	103	89	86%	84%
Kráľova Lehota	137	122	259	219	85%	79%
Liptovská Kokava	229	190	419	344	82%	82%
Liptovská Porúbka	274	225	499	390	78%	70%
Liptovský Hrádok	1 705	1 503	3 208	2 633	82%	85%
Liptovský Ján	229	222	451	418	93%	79%
Liptovský Ondrej	170	136	306	280	92%	82%
Liptovský Peter	340	294	634	503	79%	83%
Malužiná	63	44	107	90	84%	85%
Nižná Boca	36	36	72	48	67%	85%
Podtureň	288	275	563	504	90%	80%
Pribylina	282	206	488	367	75%	68%
Smrečany	172	150	322	258	80%	88%
Uhorská Ves	120	101	221	201	91%	80%
Vavrišovo	170	140	310	269	87%	84%
Vážec	510	356	866	699	81%	67%
Veterná Poruba	100	81	181	163	90%	87%
Východná	558	419	977	784	80%	74%
Vyšná Boca	28	21	49	27	55%	72%
Závažná Poruba	312	266	578	445	77%	85%
Žiar	116	103	219	174	79%	86%
Horný Liptov spolu	6 651	5 478	12 129	9 986	priemer 82%	priemer 81%

Vyhodnotenie dochádzky do zamestnania v Tabuľke č. 43 ukazuje, že v priemere dochádza 82% obyvateľstva, čo je podobný trend ako na úrovni okresu Liptovský Mikuláš (84%) a táto skutočnosť predstavuje pomerne značný pohyb v rámci ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Za posledných 10 rokov podiel dochádzajúcich obyvateľov do zamestnania mimo svojho bydliska vzrástol, hoci v priemere je to nárast len o 1%. Napríklad rýchlo sa rozvíjajúca obec Podtureň poskytuje bývanie bez ekonomického zázemia. Aj cez značný nárast obyvateľstva v produktívnom veku takmer všetci za prácou odchádzajú alebo prichádzajú. K vysokej migrácii obyvateľstva dochádza v určitom časovom rozpätí, ktoré zodpovedá bežnému pracovnému času, s výnimkou zmenných prevádzok (dopravné špičky). Táto skutočnosť má vplyv na regionálne vnútrodobovné systémy – na prepravu sa používajú vlastné motorové vozidlá alebo sa využíva autobusová a železničná preprava. Doprava za prácou sa deje aj mimo regiónu Horný Liptov, najmä z oblastí v blízkosti Liptovského Mikuláša, kam dochádzajú za prácou najmä obyvatelia z obcí Žiar, Smrečany, Veterná Poruba, Závažná Poruba, Liptovský Ján, Uhorská Ves, Podtureň, ale aj Liptovský Hrádok.

Počet obyvateľov podľa súčasnej ekonomickej aktivity v území Horného Liptova k 1. 1. 2021. Zdroj: SOBD 2021.

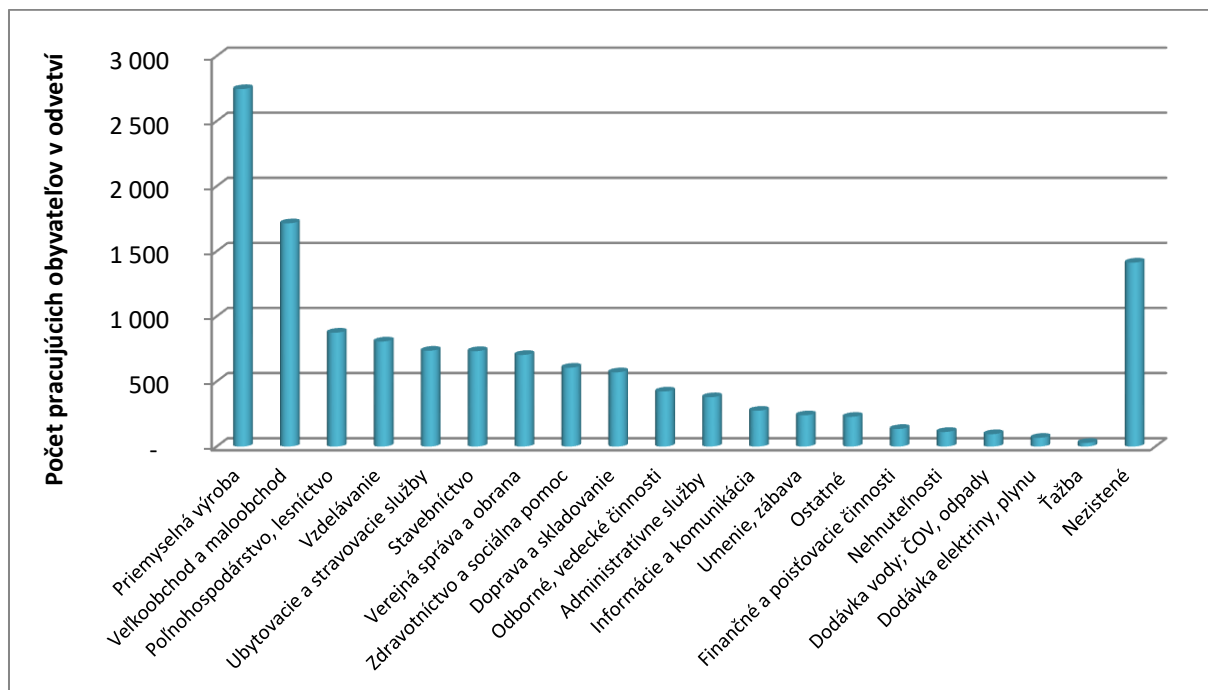
Ukazovateľ	Počet obyvateľov	%
pracujúci	12 887	47%
dôchodca	5 756	21%
dieťa do 15 rokov	4 164	15%
v domácnosti	1 411	5%
študenti	1 343	5%
nezamestnaní	1 210	4%
MD, RD	413	1%
nezistené	393	1%
Spolu	27 577	

Podľa SOBD 2021 je počet ekonomicky aktívnych, teda pracujúcich obyvateľov v území Horného Liptova na úrovni 47%, čo je menej, ako je počet ekonomicky neaktívnych obyvateľov závislých na podpore a ekonomickom zabezpečení zo strany štátu.

Tab ??? Počet pracujúcich obyvateľov v odvetví v území Horný Liptov k 1.1.2021. Zdroj: SODB 2021.

Odvetvie	Počet pracujúcich obyvateľov v odvetví v území Horný Liptov
Priemyselná výroba	2 746
Veľkoobchod a maloobchod	1 715
Poľnohospodárstvo, lesníctvo	875
Vzdelávanie	807
Ubytovacie a stravovacie služby	736
Stavebníctvo	733
Verejná správa a obrana	704
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	606
Doprava a skladovanie	570
Odborné, vedecké činnosti	423
Administratívne služby	379
Informácie a komunikácia	275
Umenie, zábava	240
Ostatné	228
Finančné a poisťovacie činnosti	135
Nehnuteľnosti	112
Dodávka vody; ČOV, odpady	95
Dodávka elektriny, plynu	67
Ťažba	28
Nezistené	1 413
Spolu	12 887

Z tabuľky a grafu je zjavné, že prevládajúce odvetvia na území Horného Liptova sú priemyselná výroba a maloobchod a veľkoobchod.

2.7.3 Nezamestnanosť

Vývoj nezamestnanosti v Slovenskej republike aj v Žilinskom kraji v dekáde 2011 – 2021 je možné rozdeliť do troch časových úsekov.

V prvých dvoch rokoch dekady 2011 – 2012 sa naplno prejavil vplyv celoeurópskej hospodárskej krízy z roku 2009 a nezamestnanosť na Slovensku bola vyššia ako 14%. Negatívne na vývoj nezamestnanosti v tomto období pôsobil európsky a globálny ekonomický vývoj. Jeho dôsledky na trh práce čiastočne eliminovali protikrizové opatrenia vlády SR prijaté v rokoch 2009 a 2010. Prioritou novej vlády po voľbách v marci 2012 sa stala podpora hospodárskeho rastu a najmä zamestnanosti. Vplyvom oživenia ekonomickej aktivity sa situácia na trhu práce začala postupne stabilizovať.

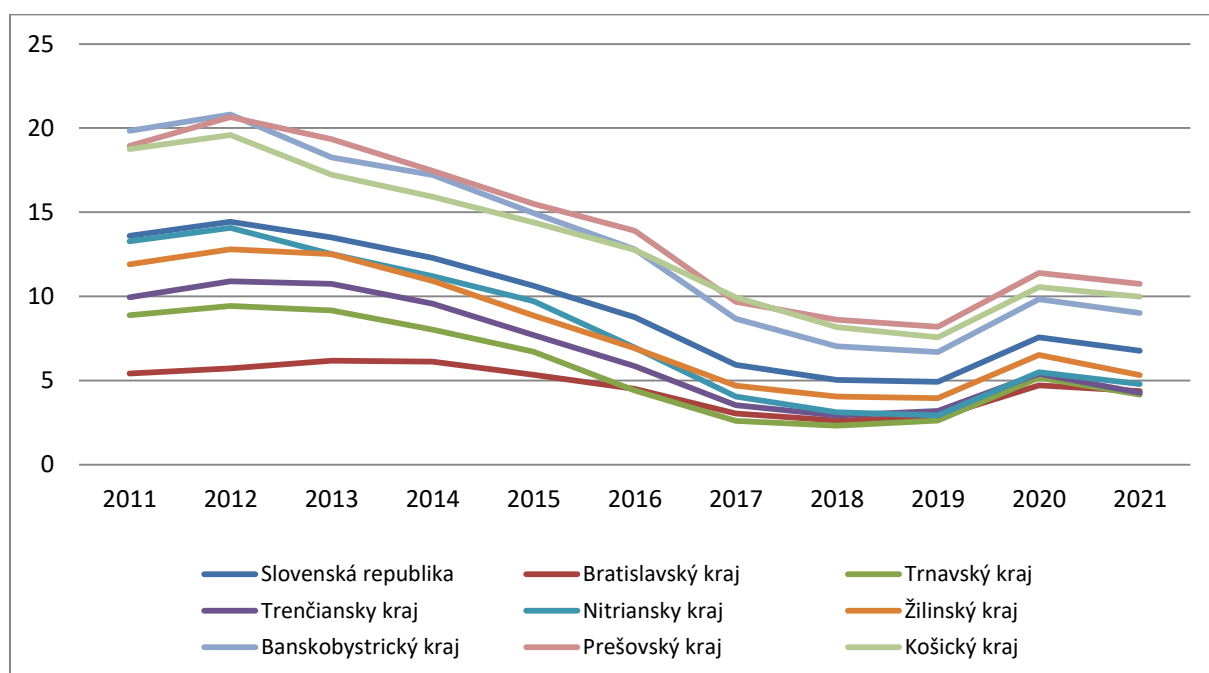
V druhej dekáde v rokoch 2013 – 2019 nastal výrazný pokles v miere nezamestnanosti až na úroveň 4,92%, čím sa dostala na historické minimum a nezamestnanosť prestala byť na Slovensku problémom.

Následná pandémia koronavírusu **v tretej dekáde od roku 2020** negatívne ovplyvnila výkonnosť slovenskej ekonomiky. Dosiahnutý prepád hospodárstva a zamestnanosti zaradilo Slovensko medzi najviac postihnuté krajiny EÚ. Vplyvom núteného obmedzenia podnikateľskej činnosti a poklesu spotrebiteľského dopytu zo strany zákazníkov boli mnohí zamestnávateľia vystavení tlaku znižovania nákladov aj formou prepúšťania svojich zamestnancov. Situácia na trhu práce sa od začiatku roka 2020 postupne zhoršovala takmer v celom spektre odvetví. Podľa údajov ÚPSVaR sa v apríli 2020 evidovaná miera nezamestnanosti zvýšila historicky najvyšším tempom.

Koronavírus COVID-19 zásadne zasiahol do bežného fungovania v rôznych spoločenských oblastiach. Reštriktívne opatrenia mali vplyv najmä na podnikanie. Vládou SR prijaté opatrenia zamerané na zmiernenie ekonomických dopadov pandémie COVID-19 boli v roku 2020 nové typy sociálnych dávok v podobe pandemického nemocenského a ošetrovného, neskôr súbor opatrení priamej pomoci na udržanie pracovných miest v rámci tzv. „Prvej pomoci“ zamestnancom, podnikateľom a samostatne zárobkovo činným osobám.

Roky 2021 a 2022 boli pre Slovensko v oblasti zamestnanosti úspešné. Zavedením ďalších aktívnych opatrení na trhu práce, zameraných najmä na zlepšovanie zamestnanosti a pozície znevýhodnených ľudí na pracovnom trhu a prevenciu – sa dosiahla takmer predkrízová úroveň, t.j. 5,90% (r. 2023).

Momentálne je v Slovenskej republike relatívne nízka nezamestnanosť a vývoj je priaznivý okrem niektorých menej rozvinutých okresov. V rámci Žilinského kraja je najnižšia miera nezamestnanosti v okresoch Námestovo (3,89%) a v Žiline (4,19%). Najvyššia je v okresoch Turčianske Teplice (6,22%) a Liptovský Mikuláš (5,63%).

Graf 1 Miera evidovanej nezamestnanosti krajoch SR v r. 2011 – 2021. Zdroj: ŠÚ SR (podľa údajov ÚPSVR)

Žilinský kraj počas sledovaného obdobia viac menej kopíroval celoslovenský vývoj, pričom jeho výsledok bol vždy o cca 1-2% lepší v porovnaní s celoslovenským priemerom. Miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Liptovský Mikuláš za sledovanú dekádu je vyššia a vykazuje nárast o 1% oproti priemeru Žilinského kraja. V porovnaní s rokom 2011 je to však výrazný pokles o viac ako polovicu z 12,67% na 5,63% (r. 2023).

Tabuľka 6 Miera evidovanej nezamestnanosti v Žilinskom kraji a okrese Liptovský Mikuláš. Zdroj: ŠÚ SR (podľa údajov ÚPSVR).

územie/rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Žilinský kraj	11,91	12,79	12,51	10,91	8,86	6,92	4,7	4,04	3,96	6,53	5,32
okres LM	12,67	13,92	13,84	12,04	9,5	8,25	6	5,26	4,5	7,14	6,13

V **obciach Horného Liptova** miera evidovanej nezamestnanosti odzrkadľuje viacero skutočností. Svoju úlohu zohráva vzdelanostná štruktúra obyvateľstva, dostupnosť do spádových centier, príp. výskyt početných rómskych komunít. Najviac obyvateľov s ukončeným základným vzdelaním žije práve v obciach s početnou rómskou komunitou (Liptovská Porúbka, Pribylina, Važec, Východná). Tieto obce vykazujú aj vyššiu mieru nezamestnanosti ako ostatné v sledovanom území. Naopak najviac vysokoškolsky a stredoškolsky (s maturitou) vzdelaných ľudí žije v meste Liptovský Hrádok a obciach Závažná Poruba, Liptovský Ján, Liptovský Peter, ale aj v Smrečanoch a Vyšnej Boci. Toto môže byť spôsobené relatívne dobrou dostupnosťou do centier zamestnanosti (Liptovský Hrádok, Liptovský Mikuláš).

Nakoľko sa menil systém štatistických spracovaní ukazovateľov za jednotlivé obce, vývoj miery evidovanej nezamestnanosti nám ÚPSVAR Liptovský Mikuláš vie poskytnúť len do roku 2011. Od roku 2011 sú údaje dostupné už len na úrovni okresu a kraja.

Z toho dôvodu bola porovnávaná miera evidovanej nezamestnanosti v obciach Horného Liptova z roku 2011 k aktuálnemu údaju ekonomicky aktívneho obyvateľstva a počtu uchádzačov o zamestnanie evidovaných za jednotlivé obce a mesto.

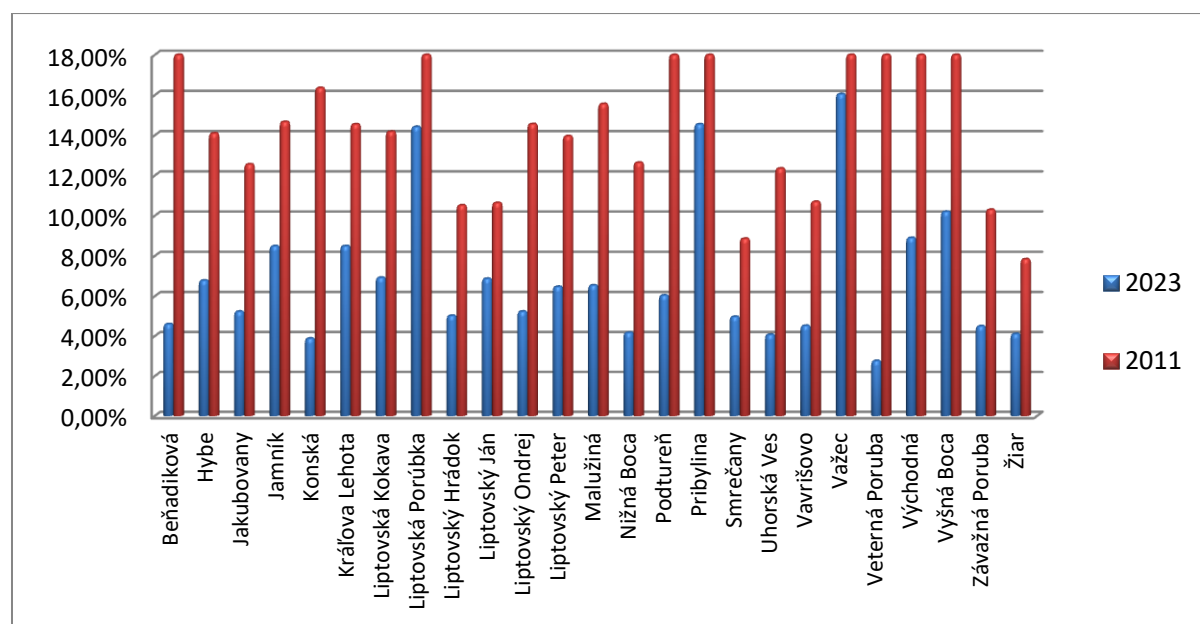
Z tabuľky je zjavné, že obce Horného Liptova kopírujú celoslovenský hospodársky vývoj a miera nezamestnanosti vo všetkých obciach za sledované obdobie výrazne klesla, v niektorých obciach aj **viacnásobne** - Beňadiková, Konská, Liptovský Ondrej, Nižná Boca, Podtureň, Uhorská Ves, Veterná Poruba.

Obce s relatívne vysokou mierou nezamestnanosti oproti slovenskému priemeru (5,90%) sú: Liptovská Porúbka (14,42%), Pribylina (14,55%), Važec (16,05%) a Vyšná Boca (10,20%). Okrem Vyšnej Boci sú to obce s početnou rómskou komunitou a početným obyvateľstvom so základným vzdelaním.

Tabuľka 7 Miera evidovanej nezamestnanosti v obciach Horného Liptova v roku 2023. Zdroj: ŠÚ SR a ÚPSVaR.

Obec/mesto	Počet UoZ	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (produktívny vek 15-64)	Miera evidovanej nezamestnanosti	
			2023	2011
Beňadiková	12	260	4,60%	18,10%
Hybe	43	634	6,78%	14,10%
Jakubovany	10	191	5,23%	12,56%
Jamník	18	212	8,49%	14,67%
Konská	4	103	3,88%	16,36%
Kráľova Lehota	22	259	8,49%	14,55%
Liptovská Kokava	29	419	6,92%	14,18%
Liptovská Porúbka	72	499	14,42%	24,39%
Liptovský Hrádok	161	3 208	5,02%	10,52%
Liptovský Ján	31	451	6,87%	10,64%
Liptovský Ondrej	16	306	5,23%	14,56%
Liptovský Peter	41	634	6,47%	13,96%
Malužiná	7	107	6,54%	15,56%
Nižná Boca	3	72	4,17%	12,64%
Podtureň	34	563	6,04%	29,10%
Pribylina	71	488	14,55%	21,98%
Smrečany	16	322	4,97%	8,86%
Uhorská Ves	9	221	4,07%	12,35%

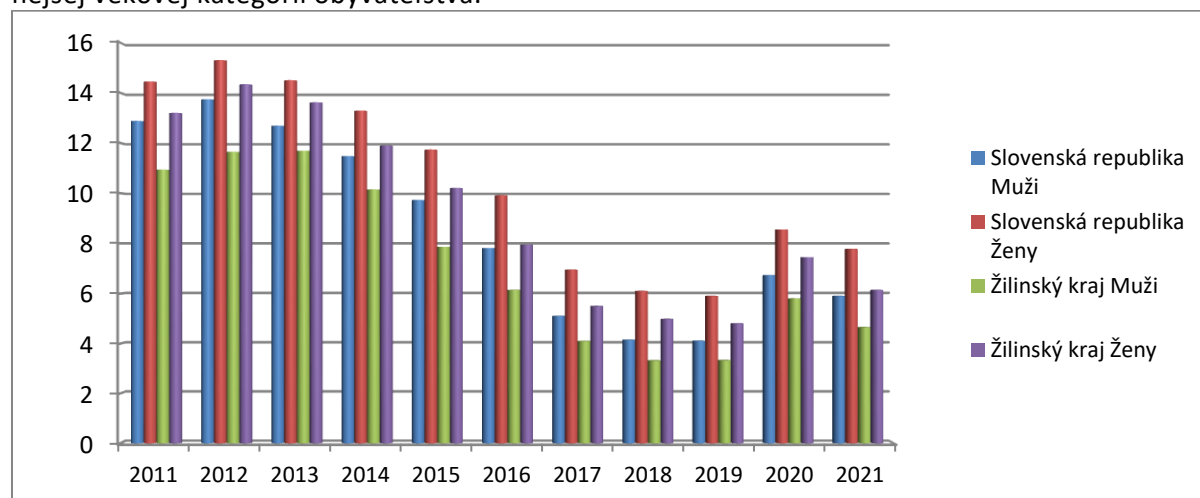
Vavrišovo	14	310	4,52%	10,70%
Vážec	139	866	16,05%	21,87%
Veterná Poruba	5	181	2,76%	20,13%
Východná	87	977	8,90%	20,34%
Vyšná Boca	5	49	10,20%	18,60%
Závažná Poruba	26	578	4,50%	10,30%
Žiar	9	219	4,11%	7,84%
MAS Horný Liptov	884	12 129	priemer 6,95%	15,55%
Okres Liptovský Mikuláš	2106	36 590	priemer 6,13%	16,38%

Graf 2 Miera evidovanej nezamestnanosti v obciach Horného Liptova v rokoch 2011 a 2023. Zdroj: ŠÚ SR a ÚPSVaR.

a) Miera evidovanej nezamestnanosti podľa pohlavia a vekových skupín

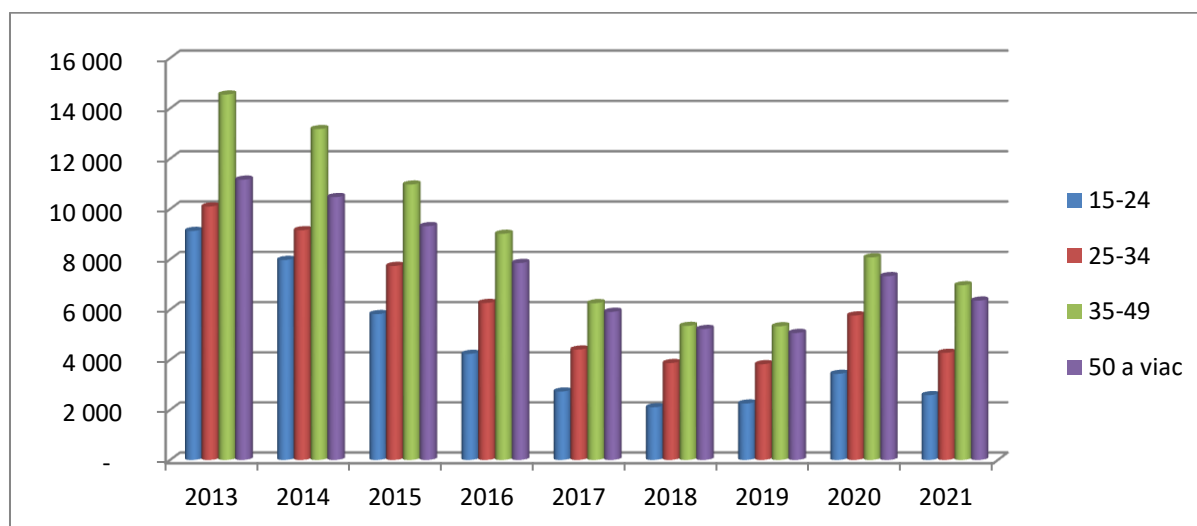
Na území Horného Liptova je vyššia miera nezamestnanosti u žien ako u mužov. Najvyšší počet uchádzačov o zamestnanie je vo vekovej kategórii 35 - 49 rokov, teda u ekonomicky najaktívnejšej vekovej kategórii obyvateľstva.

Graf 3 Miera evidovanej nezamestnanosti u mužov a žien v Žilinskom kraji. Zdroj: ŠÚ SR (podľa údajov ÚPSVR).

Pokiaľ ide o porovnanie miery evidovanej nezamestnanosti mužov a žien v Žilinskom kraji s priemerom SR, možno skonštatovať, že v oboch prípadoch je tento indikátor vyšší u žien, než u mužov. Rozdiel medzi mierou evidovanej nezamestnanosti medzi Žilinským krajom a priemerom SR je dosahovaný najmä vďaka výsledku u mužov, keďže v sledovanej dekáde bola miera evidovanej nezamestnanosti mužov v Žilinskom kraji nižšia voči SR v priemere o 1,34%. Rozdiel medzi SR a Žilinským krajom u tohto indikátora v prípade žien činil v sledovanej dekáde v priemere 1,31%. **V roku 2021** predstavuje miera evidovanej nezamestnanosti žien v SR 7,78% (v r. 2013 to bolo 14,5%) a v Žilinskom kraji 6,14% (v roku 2013 to bolo 13,62%). U mužov je v prípade SR tento údaj na úrovni 5,90% (v r. 2013 dvojnásobok 12,69%) a v prípade Žilinského kraja na úrovni 4,65% (v porovnaní s rokom 2013, kedy to bolo 11,69%, je to v súčasnosti dvojnásobne menej).

Z hľadiska vekových skupín nezamestnaných podľa VZPS v roku 2021 je najviac nezamestnaných v Žilinskom kraji vo vekovej skupine 35 – 49 rokov (6,97 tis.), tu je ale aj najviac ekonomicky aktívnych obyvateľov. Naopak najmenej nezamestnaných je vo vekovej skupine 15 – 24, teda u mladých ľudí, čím sa potvrdzuje, že zavedenie aktívnych opatrení na trhu práce podporilo zamestnanosť mladých ľudí (v porovnaní s rokom 2013, keď bola táto veková kategória najohrozenejšia). Ohrozenou skupinou nezamestnaných sú obyvatelia vo veku 55+, kedy ich zamestnatelnosť na trhu práce výrazne klesá, napriek ich lojálnosti, spoľahlivosti a profesionálnosti.

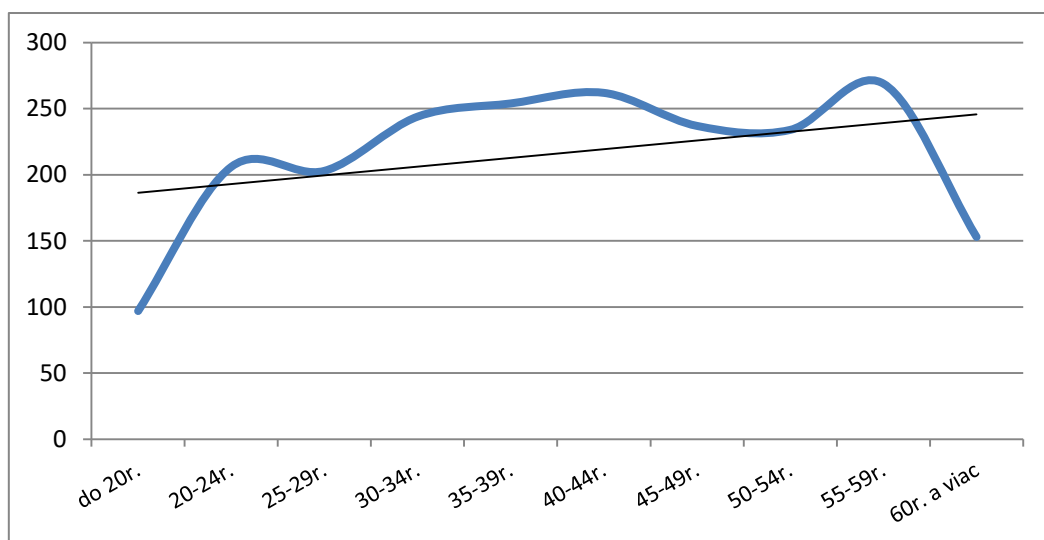
Graf 4 Miera nezamestnanosti v Žilinskom kraji podľa VZPS v členení na vekové skupiny. Zdroj: ŠÚ SR (podľa údajov ÚPSVR)

Nasledujúca tabuľka ponúka prehľad celkového počtu uchádzačov o zamestnanie štruktúrovaných podľa vekových skupín v okrese Liptovský Mikuláš.

Tabuľka 8 Štruktúra uchádzačov o zamestnanie (UoZ) podľa veku za okres LM. Zdroj: Zdroj: ŠÚ SR.

Ukazovateľ		Štruktúra UoZ podľa veku					
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
okres Liptovský Mikuláš	15-24	529	342	270	272	389	302
	25-34	891	624	530	473	696	504
	35-49	1181	821	755	645	964	875
	50 a viac	972	744	661	569	782	727
	Spolu	3573	2531	2216	1959	2831	2408

Z nasledujúceho grafického zobrazenia vyplýva, že najvyšší počet uchádzačov je vo vekovej kategórii 55 – 59 rokov, najnižší počet uchádzačov je v kategórii 25 – 29 rokov, t.j. mladí ľudia. Vo všeobecnosti má krivka stúpajúcu tendenciu, teda s pribúdajúcim vekom je počet uchádzačov o zamestnanie vyšší.

Graf 5 Štruktúra uchádzačov o zamestnanie (UoZ) podľa veku za okres Liptovský Mikuláš. Zdroj: ŠÚ SR, ÚPSVaR LM.

Žiaľ, za jednotlivé obce regiónu Horný Liptov nedisponujeme údajmi, ktoré by mohli slúžiť na porovnanie s analýzou miery nezamestnanosti vzhľadom ku vekovým skupinám. Prikladáme tabuľku so sumárnym prehľadom uchádzačov o zamestnanie za jednotlivé obce.

Tabuľka 9 Počet uchádzačov o zamestnanie v obciach Horného Liptova. Zdroj: ŠÚ SR.

obec/ mesto	2017			2018			2019			2020			2021		
	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy
Beňadiková	11	5	6	9	4	5	15	10	5	14	8	6	13	8	5
Hybe	55	35	20	57	33	24	52	26	26	97	44	53	66	33	33
Jakubovany	9	7	2	5	4	1	9	7	2	10	5	5	12	8	4
Jamník	13	8	5	14	5	9	9	6	3	19	11	8	14	12	2
Konská	6	4	2	10	6	4	6	4	2	6	5	1	8	5	3
Kráľova Lehota	30	14	16	15	6	9	17	7	10	29	17	12	25	14	11
Liptovská Kokava	26	15	11	25	16	9	30	16	14	37	20	17	29	15	14
Liptovská Porúbka	69	43	26	49	30	19	68	29	39	78	39	39	68	36	32
Liptovský Hrádok	208	105	103	167	79	88	155	77	78	276	155	121	209	105	104
Liptovský Ján	22	10	12	25	10	15	31	14	17	41	22	19	33	16	17
Liptovský Ondrej	26	14	12	30	11	19	19	13	6	24	11	13	21	6	15
Liptovský Peter	52	28	24	42	24	18	35	17	18	43	20	23	40	21	19
Malužiná	7	3	4	4	3	1	10	6	4	9	5	4	7	5	2
Nížná Boca	1	1	0	2	2	0	1	0	1	4	2	2	10	5	5
Podtureň	37	19	18	26	12	14	19	8	11	39	22	17	39	20	19
Pribylina	89	34	55	71	31	40	69	26	43	78	34	44	77	30	47
Smrečany	21	10	11	22	11	11	9	6	3	22	12	10	22	12	10
Uhorská Ves	12	5	7	13	6	7	14	7	7	18	8	10	13	8	5
Vavrišovo	13	3	10	15	6	9	13	6	7	17	8	9	25	10	15
Vážec	153	71	82	132	66	66	128	64	64	147	73	74	162	82	80
Veterná Poruba	8	3	5	9	4	5	8	3	5	11	5	6	7	2	5
Vyšná Boca	3	2	1	2	1	1	4	1	3	4	3	1	3	2	1

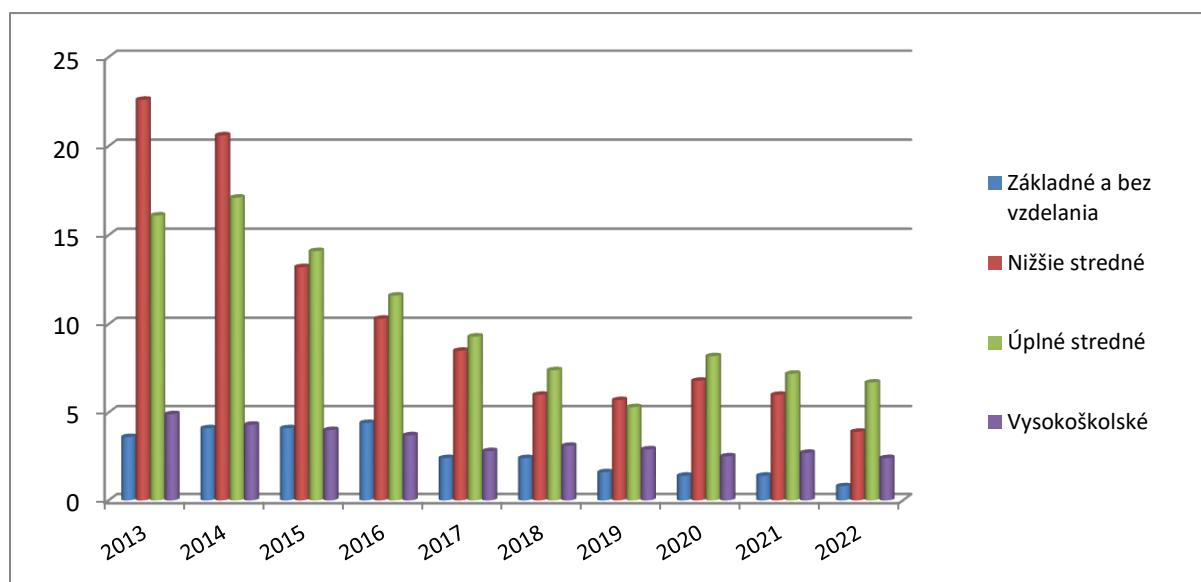
Východná	93	45	48	92	44	48	92	46	46	105	50	55	79	40	39
Závažná Poruba	37	16	21	37	18	19	16	7	9	36	15	21	27	19	8
Žiar	8	4	4	9	5	4	10	3	7	11	4	7	20	9	11
Horný Liptov	1009	504	505	882	437	445	839	409	430	1175	598	577	1029	523	506
okres LM	2 531	1274	1 257	2 216	1058	1 158	1 959	938	1 021	2 831	1380	1 451	2 408	1220	1 188

Vyplýva z nej, že v posledných rokoch úrad práce eviduje kontinuálne znižovanie počtu uchádzačov, a to takmer vo všetkých obciach. V niektorých dochádza ku stagnácii, resp. len k miernym výkyvom. Najvyšší nárast počtu zaevidovaných zaznamenávame v roku 2020, ktorý je spojený s prepadom hospodárstva a zamestnanosti v dôsledku pandémie koronavírusu.

b) miera evidovanej nezamestnanosti podľa vzdelania

V okrese Liptovský Mikuláš možno konštatovať, že najpočetnejšími skupinami uchádzačov o zamestnanie sú tí so stredným odborným vzdelaním (s výučným listom) a úplným stredným odborným vzdelaním (s maturitou). Značnú skupinu UoZ tvoria ľudia so základným vzdelaním, ale aj vysokoškooláci 2. stupňa. Počet nezamestnaných, resp. uchádzačov o zamestnanie vo všeobecnosti klesá. Oproti roku 2013 je pokles aj viacnásobný.

V ostatnom desaťročí došlo k zásadným zmenám vo vzdelanostnej štruktúre obyvateľov Žilinského kraja. Pokiaľ ide o ekonomicky aktívne obyvateľstvo, počet obyvateľov so stredným vzdelaním, či už nižším alebo úplným, je najpočetnejšou skupinou a v Žilinskom kraji jej miera nezamestnanosti kontinuálne klesá. Ide o vekovú skupinu, ktorá za celú sledovanú dekádu 2013 – 2022 vykazuje najvyššie stavy nezamestnaných, pričom v r. 2022 tento indikátor dosiahol hodnotu v priemere 5,3%. Ešte radikálnejšie poklesol v Žilinskom kraji počet ekonomicky aktívnych obyvateľov so základným vzdelaním, resp. bez vzdelania, ktorých miera nezamestnanosti klesla z 3,6% na 0,8%. Z hľadiska nezamestnanosti sú druhou ohrozenou skupinou obyvatelia s vysokoškolským vzdelaním. Kým u skupiny obyvateľov s úplným stredným vzdelaním môžeme sledovať pokles miery nezamestnanosti zo 16,1% v r. 2013 na 6,7% v r. 2022, u vysokoškolákov miera nezamestnanosti tiež výrazne klesla o viac ako polovicu zo 4,9% v r. 2013 na 2,4% v r. 2022.

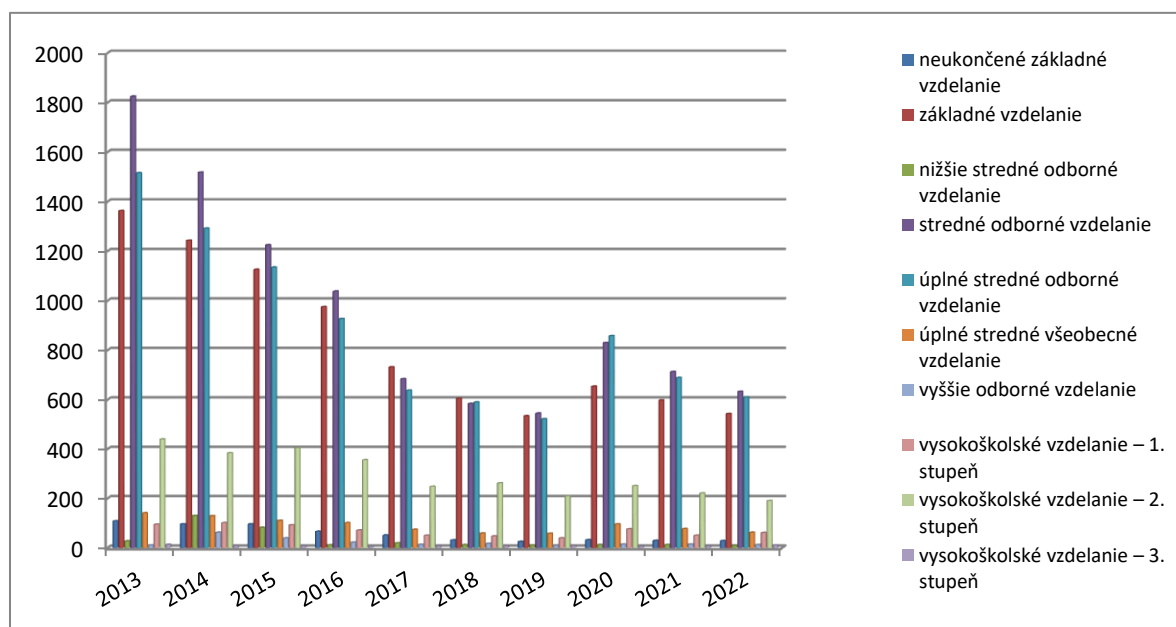
Graf 6 Miera nezamestnanosti v Žilinskom kraji podľa VZPS v členení podľa vzdelania v %. Zdroj: ŠÚ SR.

Na základe podkladov z ÚPSVAR Liptovský Mikuláš možno konštatovať, že najpočetnejšou skupinou uchádzačov o zamestnanie v okrese Liptovský Mikuláš sú UoZ so stredným odborným vzdelaním,

resp. úplným stredným odborným vzdelaním (s maturitou). Druhou najpočetnejšou skupinou sú UoZ so základným vzdelaním. Kontinuálne klesá aj počet vysokoškolsky vzdelaných ľudí.

Tabuľka 10 Štruktúra uchádzačov o zamestnanie (UoZ) podľa vzdelania za okres LM. Zdroj: ÚPSVAR LM

Ukazovateľ	Štruktúra UoZ podľa vzdelania									
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
neukončené základné vzdelanie	108	96	96	66	51	31	25	32	29	28
základné vzdelanie	1363	1243	1126	975	732	605	534	654	598	543
nižšie stredné odborné vzdelanie	27	130	82	11	19	12	10	12	12	9
stredné odborné vzdelanie	1825	1518	1225	1038	684	584	545	830	713	633
úplné stredné odborné vzdelanie	1516	1292	1135	927	638	590	522	858	689	610
úplné stredné všeobecné vzdelanie	141	129	110	101	74	59	58	96	77	62
vyššie odborné vzdelanie	10	62	39	22	13	17	9	14	14	12
vysokoškolské vzdelanie – 1. stupeň	95	101	92	71	50	47	39	76	50	61
vysokoškolské vzdelanie – 2. stupeň	440	384	404	356	248	262	209	251	221	190
vysokoškolské vzdelanie – 3. stupeň	13	8	7	5	7	7	8	6	7	10

Graf 7 Štruktúra uchádzačov o zamestnanie (UoZ) podľa vzdelania za okres LM. Zdroj: ÚPSVaR LM.

c) miera evidovanej nezamestnanosti podľa dĺžky evidencie

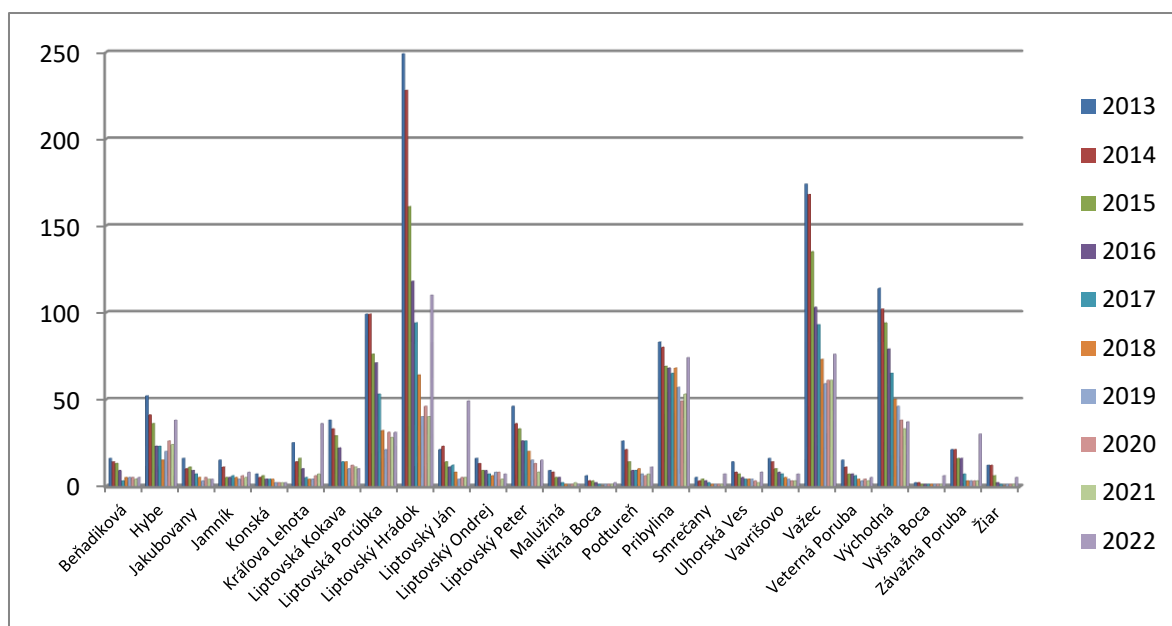
Najviac dlhodobo nezamestnaných v území Horného Liptova vykazujú obce Liptovská Porúbka, mesto Liptovský Hrádok, Pribylina, Važec, Východná. Tieto obce zároveň dosahujú najvyššie počty poberateľov dávok v hmotnej núdzi. Stav je možné odôvodniť vyšším percentom zastúpenia rómskeho obyvateľstva.

Z údajov Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš o poberateľoch dávky v hmotnej núdzi vyplýva, že najviac poberateľov pochádza z obcí Liptovská Porúbka, Liptovský Hrádok, Pribylina, Važec, Východná. Stav je možné odôvodniť najmä lokálne vyšším percentom zastúpenia rómskeho obyvateľstva s nízkym (nedostatočným) vzdelaním. Celkovo počet poberateľov dávok v hmotnej núdzi za obdobie rokov 2015-2021 poklesol v okrese Liptovský Mikuláš o 61,7%, v území Horného Liptova počet poberateľov dávok v hmotnej núdzi za to isté obdobie poklesol o 40%.

Tabuľka 11 Počet poberateľov dávok v hmotnej núdzi**. Zdroj: ÚPSVaR LM.

Obec/mesto	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Beňadiková	16	14	13	9	3	5	5	5	4	5
Hybe	52	41	36	23	23	15	20	26	24	38
Jakubovany	16	10	11	9	7	5	3	5	4	4
Jamník	15	11	5	5	6	5	4	6	5	8
Konská	7	5	6	4	4	4	2	2	2	2
Kráľova Lehota	25	14	16	10	5	4	4	6	7	36
Liptovská Kokava	38	33	29	22	14	14	10	12	11	10
Liptovská Porúbka	99	99	76	71	53	32	21	31	28	31
Liptovský Hrádok	249	228	161	118	94	64	40	46	40	110
Liptovský Ján	21	23	14	11	12	8	4	5	5	49
Liptovský Ondrej	16	13	9	9	7	6	8	8	4	7
Liptovský Peter	46	36	33	26	26	20	15	13	8	15
Malužiná	9	8	5	5	2	1	0	1	2	1
Nižná Boca	6	3	3	2	1	0	1	1	1	2
Podtureň	26	21	14	9	9	10	7	6	7	11
Pribylina	83	80	69	68	65	68	57	49	53	74
Smrečany	5	3	4	3	2	1	1	1	1	7
Uhorská Ves	14	8	7	5	4	4	4	3	2	8
Vavrišovo	16	14	10	8	7	5	4	3	3	7
Važec	174	168	135	103	93	73	59	61	61	76
Veterná Poruba	15	11	7	7	6	4	3	4	3	5
Východná	114	102	94	79	65	50	46	38	33	37
Vyšná Boca	2	2	1	1	1	1	1	1	1	6
Závažná Poruba	21	21	16	16	7	3	3	3	3	30
Žiar	12	12	6	2	1	0	1	1	1	5
MAS Horný Liptov	1097	980	780	625	517	402	323	337	313	584

****Hmotná núdza je stav, keď príjem členov domácnosti nedosahuje sumy životného minima ustanovené osobitným predpisom a členovia domácnosti si nevedia alebo nemôžu pracou, výkonom vlastníckeho práva alebo iného práva k majetku a uplatnením nárokov zabezpečiť príjem alebo zvýšiť príjem. Základné životné podmienky na účely tohto zákona sú jedno teplé jedlo denne, nevyhnutné ošatenie a prístrešie.**

Graf 8 Počet poberateľov dávok v hmotnej núdzi. Zdroj: ÚPSVaR LM.

Záver:

Na území Horného Liptova môžeme sledovať rastúcu tendenciu počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva – zvyšuje sa ekonomická aktivita starších ľudí a pokračujúci pokles ekonomickej aktivity mladých kladie vyšší dôraz na vzdelanie.

Kontinuálne však vo viacerých obciach rastie ako ekonomicky neaktívna veková kategória závislá od ekonomicky aktívnej. Z hľadiska ekonomického je preto nutné sústrediť väčšiu pozornosť na pracujúcich ľudí a vytvoriť im možnosti zamestnania, resp. dochádzky do zamestnania v rámci regiónu a podporiť ich možnosti bývania vo vidieckych oblastiach.

V rámci územia Horného Liptova je pomerne značný pohyb ekonomicky aktívneho obyvateľstva za prácou, čo znamená, že aj napriek rozvíjajúcej sa IBV obce častokrát neposkytujú dostatočné ekonomické zázemie. Zvýšená dochádzka za prácou má vplyv aj na regionálne vnútrodobrovozný systém a infraštruktúru.

Prevládajúcimi odvetviami na území Horného Liptova sú i naďalej priemyselná výroba a maloobchod a veľkoobchod.

V súčasnosti evidujeme na území Horného Liptova, ako aj v celej Slovenskej republike relatívne nízku mieru nezamestnanosti a oblasť zamestnanosti je pomerne úspešná. Vplyv pandémie COVID-19 nebol až natoľko výrazný a zavedením aktívnych opatrení na trhu práce sa dosiahla predkrízová úroveň. V niektorých obciach je však nezamestnanosť stále problémom, najmä v oblastiach s vyšším percentom zastúpenia rómskeho obyvateľstva a nižším dosiahnutým vzdelaním. Počet dlhodobo nezamestnaných kontinuálne klesá, podľa počtu poberateľov dávok v hmotnej núdzi je však možné konštatovať, že situácia obdobná ako pred desiatimi rokmi, avšak s nižšími číslami.